

НИЖНІЙ ПАЛЕОЛІТ — найдавніший період передісторичного розвитку людини. Пам'ятки Н. п. в Україні нечисленні, вони виявлені на Закарпатті, у долинах Дністра, Південного Бугу, Сіверського Дінця, в Криму, вірогідно, представлені в долині Дніпра. Більшість тяжіє до гірських регіонів і долин великих рівнинних річок. Вік найдавніших сягає 1,4 млн р. (*див. Королеве I*), верхня хронологічна межа визначена бл. 0,3–0,4 млн р. тому. Протягом періоду кліматичні умови та ландшафти неодноразово змінювалися (пам'ятки пов'язані із теплими проміжками часу). На стоянках, переважно не печерних, розташованих просто неба, знаходять кам'яні вироби з різноманітної сировини, що збиралася в найближчих околицях. За даними Меджибожа реконструйоване полювання на великих і середніх тварин: оленів, ведмедів, ймовірно, носорогів і слонів. Найдавніші відомі в Україні свідчення використання вогню датоване бл. 400 тис. р. тому (Меджибіж). Характерні риси кам'яної індустрії: основна заготовка — жовно, галька, плитка,

іноді — навмисно отриманий скол; серед знарядь переважають галькові форми (чопери, чопінги), рідкісними є проторубила, рубила, скребла, вістря тощо. Головні пам'ятки: Королеве, Меджибіж, Малий Раковець, Вишневий Дол, Гаспра, Маячний, Великий Шолес. Припускають декілька шляхів заселення Східноєвропейської рівнини: з Центральної Європи, Балкан і Передньої Азії, Кавказу.

Рекомендована література

1. Археология Украинской ССР. Т. 1. К., 1985;
2. Степанчук В. Н. Нижний и средний палеолит Украины. Чц., 2006;
3. Степанчук В. М., Матвіїшина Ж. М., Рижов С. М., Кармазиненко С. П. Давня людина: палеогеографія та археологія. К., 2013.

В. М. Степанчук

Бібліографічний опис:

Нижній палеоліт / В. М. Степанчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-72102>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (*докладніше*).